

quo tempore singularia fuerunt iura, à reliquorum legibus discrepantia, quæ hic, cum multis aliis, brevitatis causa omitto. In Tiustia sunt cupri mineræ nuper inventæ. In Tabergh mineræ sunt chalybis, effodiuntq; passim locis paludinosi, atq; ex lacubus expiscantur ferri quandam inconditam massam, quam parvo labore sumptuque in ferrum optimum excoquunt. Civitates pro sua amplitudine, non adeo multas habet cum à meridionali parte cingatur Hallandia, Scania, & Blekingia, quarum civitatibus maritimis, mercimonia, ex internis mercibus suppeditat; rursumque ab iisdem externas merces accipit. Habet tamen Calmarniam, Ienecopiam, Vexio episcopalem, Ekesio & Westervik.

Oelandia. Oelandia insula amœna & fertilis, pecorumque ac jumentorum dives, equos etiam sylvestres alit. Nec desunt venationes & aucupia. Arcem Burcholm & Ecclesias habet triginta duas.

Gotlandia. Gotlandia insula pecorum dives est, habet & abietum frequentissimas sylvas, nec non & lapides ad structuram utiles. In ea est civitas Visby; olim, cum regno Sueciæ parebat, emporium celeberrimum, nunc autem in oppidi formam redacta. De ea sic Bertius: In sinu Codano ex adverso Gothiæ insula est haud ignobilis, quam *Gotlandt* vocant, in longum porrecta, unicam habens urbem in latere Occidentali, nomine *Wisby*, veterem, & si quid historia credimus, ac ruinis superstitibus, emporio quondam celeberrimam. Exstant hodieque & ostenduntur septem templa & aliquot monasteria singulari artificio ex marmore exstructa. Templa sunt, extra urbem B. Gregorii: in urbe B. Clementis, B. Olai, conditum ab Erico quem Cyprium vocant: B. Mariæ, S. Trinitatis; S. Laurentii, B. Ioannis, S. Petri, S. Michaelis, & S. Spiritus: Cœnobia, S. Nicolai, B. Jacobi, B. Catharinæ. Privatarum civium aedès pleræque ingenti fastu & sumptu conditæ sunt, quibus vix pares habet vel Colonia, vel Noribergerga. Creduntur his olim locis leges nauticæ conditæ communi mercatorum consensu. Initia urbis referuntur ad Winetæ urbis Vandalicæ exitium. Nam quum Wineta fluctibus demersa esset, dicuntur Sueones ex Gotlandia navigiis suis illuc profecti esse, & quidquid ex operosissimis ejus urbis structuris marmoreis, ferreis, aeneisque, aut ex instrumento stanneo, æreo, argenteo, salvari potuit, abactis vento aquis eruisse, vel per urinatos eduxisse, & in Gotlandiam transportasse; inter cætera vero aeneas duas maximi ponderis portas eodem transtulisse. Hinc illæ Wisbiensibus divitiæ. Donec tandem ipsa quoque (ut est rerum humanarum vicissitudo) collapsa est, inque eum statum devoluta, ut præter magnum nomen & memoriam prioris status, vasaque rudera, & structuras antiquas, nihil reliquum habeat. Nostro

E V R. S E P T.

tempore præsidet urbi arcisq; Gubernator Regis Daniæ. Haud procul ab urbe spectantur immanes quædam rupes, quibus epitaphia insculpta sunt litteris Gothicis, quæ curiosorum hominum ingenia hæcenus exercuerunt. Anno MCC LXXXVIII permissum civibus à Magno Daniæ Rege, urbem suam munire, sed resistere accolæ: cives tamen, quod orsi opus fuerant, absolverunt. Sequenti anno captus est immanis piscis, cujus ex alvo infans exlectus est. Anno MCCCLXI Waldemar rex facta in Gotlandiam cum magno exercitu exscensione Wisbiam obsedit: cives ante portam Australem cum eo congressi, cæsi sunt. Rex cum victore exercitu præda gravis, aurum, argentum, spoliisque opima domum retulit. Periisse tunc dicuntur MDCCC cives. Exstatque ad portam quam dixi cippus sepulcralis cum marmore, continente facti memoriam, Latinis litteris: ANTE PORTAS VISBII IN MANIBVS DANORVM CECIDERVNT HIC SEPVLTI. Postea anno MCCXCVIII Dux Ericus filius Alberti regis obiit in Gotlandiæ castro quod *Landescroone* vocant, sepultus autem est Visbiæ in sacello B. Virginis. Anno MCCXCVIII ipso Benedicti Abbatis festo venerunt milites domus Teutonicæ ex Borussia in Gotlandiam, omniq; insula & oppido potiti sunt. Post quinquennium Dani Suevique cunctis copiis quum res suas venirent repetitum, pulsi sunt & fugati à Teutonicis. Anno MCCCVIII restituta est Danis Gotlandia pro IX millibus aureorum nobiliorum. Pro insigni habet urbs agnum gestantem crucem cum vexillo: in cujus ambitu scriptum, AGNVS DEI QVI TOLLIS PECCATA MVNDI MISERERE NOBIS. ET DA ÆTERNAM PACEM TEMPORIBVS NOSTRIS. De hujus insulæ, sicut etiam de Scaniæ, Hallandiæ & Blekingiæ dominio, inter reges, armis, inter scriptores vero, calamis, diu varietate certatum est; aliis jus, aliis vero præscriptionem prætentibus: quorum controversias brevitatis causa non attingo. Parent autem hodie Regi Daniæ.

Scania frugibus atque pecoribus apta, sylvis, venationibusque gaudet. Huic etiam quidam auri, argenti, æris & plumbi inexhaustas attribuunt venas, nusquam ibi repertas, nisi illam forte commemorare velint auri argenti que venam, quæ vicini suppeditat freti telonium. Sed condonandum est illis, quod Scanziæ vel Scandiæ, ejusque particulæ Scanziæ discrimen non animadverterint. Trans Hellespontum, inquit Chytræus, Scania, amplissima illius peninsulæ orbis Arctoi, quam Scandiam & Scandinaviâ Plin. & alterum orbem terrarum appellat, pars meridiem versus extrema. Verè pulchra & amœna, frugum fertilissima & frequentia hominum ac oppidis cultissima est. quorum in ora occidua & meridiana, Helsenburgum, Landscorona, LVNDA arch. olim sedes, Ellebogen splendore

N